

INFORMACIJE O OCS PROGRAMU KONTROLE I SERTIFIKACIJE PROIZVODA SA OZNAKAMA GEOGRAFSKOG POREKLA

Kontrola kvaliteta i posebnih svojstava poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda sa oznakama geografskog porekla

Sadržaj

- *Ko je ORGANIC CONTROL SYSTEM (OCS)?*
- *Kako da dođete do sertifikata o usaglašenosti?*
- *Proizvodi sa oznakama geografskog porekla*
- *Kontrola*
- *Sertifikacija*
- *Kako da se priključite OCS programu kontrole i sertifikacije?*
- *Da li su vam potrebne dodatne informacije?*

A – Informacije o sistemu kontrole i sertifikacije

Ko je ORGANIC CONTROL SYSTEM?

OCS je ovlašćena kontrolna organizacija koja se bavi kontrolom i sertifikacijom proizvoda sa oznakama geografskog porekla i kontrolom i sertifikacijom organske primarne proizvodnje, prerade, sakupljanja šumskog bilja i prometa organskih proizvoda.

Za obavljanje poslova kontrole kvaliteta i posebnih svojstava poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda sa oznakama geografskog porekla OCS je ovlašćen od strane nadležnog ministarstva Republike Srbije u skladu sa Zakonom o oznakama geografskog porekla Republike Srbije (Sl.glasnik RS, br. 18/10).

Obim akreditacije OCS-a u smislu obavljanja poslova kontrole kvaliteta i posebnih svojstava poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda sa oznakama geografskog porekla možete videti na sajtu ATS-a:

<http://www.registar.ats.rs/predmet/776/>

Kako da dođete do sertifikata?

OCS vam obezbeđuje pouzdani **OCS program kontrole i sertifikacije** koji je u skladu sa Zakonom o oznakama geografskog porekla Republike Srbije i pratećim pravilnicima. Pomenuti propisi, kao i svi ostali bitni dokumenti vezani za proizvode sa oznakama geografskog porekla mogu se naći na zvaničnoj internet prezentaciji **Zavoda za intelektualnu svojinu** (<http://www.zis.gov.rs>) Ukoliko nemate mogućnost pristupa internetu, na Vaš zahtev OCS će Vam dostaviti navedene propise i ostalu potrebnu dokumentaciju.

Proizvođači uključeni u OCS program kontrole i sertifikacije stiču pravo na korišćenje znaka OCS-a i oznaka propisanih od strane nadležnog Ministarstva u skladu sa Zakonom. Oznake se izdaju u formi grafičkog znaka i vizuelno su sredstvo koje neposredno obaveštava potrošača o poreklu proizvoda.

Kako pristupiti OCS programu kontrole i sertifikacije?

1. OCS na zahtev zainteresovanom licu (u daljem tekstu proizvođač) šalje **Informativni paket** koji sadrži Opšta pravila i Zahtev za utvrđivanje usaglašenosti;
2. Podaci iz dostavljenog popunjenog Zahteva i Elaborata se analiziraju u skladu sa Zakonom o oznakama geografskog porekla Republike Srbije. Na osnovu podataka, izrađuje se cenovna ponuda za kontrolu i sertifikaciju;
3. OCS šalje cenovnu ponudu prema informacijama navedenim u Zahtevu;
4. Po prihvatanju ponude potpisuje se ugovor i vraća poštom na našu adresu, čime se proizvođač uključuje u program kontrole i sertifikacije;
5. U skladu sa dostavljenim elaboratom/specifikacijom, OCS sačinjava siže tehničkih zahteva i priručnik za kontrolu (kontrolni plan);
6. Usaglašeni kontrolni plan se prosleđuje u nadležno ministarstvo na odobravanje. Nakon odobravanja od strane nadležnog ministarstva, kontrolni plan se prosleđuje u Akreditaciono telo Srbije;
7. U skladu sa odobrenim kontrolnim planom vrše se kontrole date proizvodnje;
8. Po utvrđivanju usklađenosti proizvoda, izdaje se sertifikat.

Kontrola

U postupku utvrđivanja usaglašenosti, neophodno je da nepristrasna, treća strana izvrši kontrolu proizvodnje odnosno uzgoja. U ovom slučaju OCS je "treća" i nepristrasna strana. Kontrola će biti vršena najmanje jednom godišnje, odnosno u skladu sa odobrenim kontrolnim planom i obuhvatiće celokupan proces proizvodnje i dokumentaciju koja prati tu proizvodnju. U toku godine OCS može da izvrši i vanrednu i/ili nenajavlvenu kontrolu kod proizvođača.

U cilju kontrole koriste se sledeće metode:

- Razgovor sa osobama odgovornim za proizvodnju;
- Pregled polja, prostorija, proizvodne opreme i procesa, skladišnih prostorija i sl.
- Kontrola svih podugovorenih objekata/proizvođača ili zakupljenih parcela;
- Biće izvršen pregled i način upotrebe đubriva, ispitani način kontrole korova, zaštite od štetočina i bolesti;
- Kontrola knjigovodstva – računa i druge dokumentacije za koju kontrolor proceni da je bitna;

Kontrolor će prvenstveno proveriti dokumente koji pokazuju sledljivost proizvodnje, odnosno proveriti količine proizvedenog proizvoda, količine prodatog proizvoda i količine na lageru. Proizvođaču u tu svrhu OCS dostavlja obrasce u kojima treba da vodi evidencije o svojoj proizvodnji i prodaji/nabavci. Proizvođač mora da čuva sve priznanice/otpremince/fakture kao dokaze o nabavci/plasmanu proizvoda koji su predmet sertifikacije.

Sve mape parcela i skice pogona moraju biti dostavljene OCS-u pre kontrole, a najkasnije u samoj prvoj kontroli na uvodnom sastanku. Voditi računa da dostavljene mape i skice prikazuju lokacije proizvodnje što detaljnije i sa što više proverljivih podataka.

- Ukoliko je kontrolnim planom predviđeno, biće uzeti i uzorci zemljišta ili proizvoda za detaljnu hemijsku analizu koja će se obaviti u akreditovanoj laboratoriji. OCS saraduje sa sledećim laboratorijama: Institut za ratarstvo i povrtarstvo Novi Sad, Zavod za javno zdravlje Subotica, Knjaz Miloš AD – Laboratorija Knjaz Miloš, Primoris Bulgaria AD, Enološka stanica Vršac doo Vršac, Eurofins Dr. Specht Laboratorien GmbH,

Prirodno matematički fakultet, SP laboratorija Bečej. Uzorci će biti poslani u jednu ili više laboratorija u zavisnosti od njihovog obima akreditacije i potrebnih analiza.

Kontrolor sačinjava izveštaj o kontroli u pisanom obliku na predviđenom obrascu. Izveštaj mora biti potpisan (overen) od strane predstavnika proizvođača čiji se proizvodi kontrolišu i kontrolora. Informacije se tretiraju kao poverljive. Svoju odluku o dodeljivanju sertifikata sertifikaciono telo OCS-a će zasnovati na ovom izveštaju i priložima/dokumentima koji su sastavni deo izveštaja. **Kontrolor koji obavlja kontrolu kod proizvođača ne donosi odluku o sertifikaciji niti je nadležan da se kod proizvođača izjašnjava o mogućem ishodu kontrole.**

Proizvođač je dužan da blagovremeno obavesti OCS o svim promenama koje namerava da učini u procesu proizvodnje, na proizvodu ili u sistemu kvaliteta, a koje mogu da utiču na usklađenost proizvoda sa elaboratom/specifikacijom.

Sertifikacija

Odluke o sertifikaciji donosi sertifikaciono telo OCS-a objektivno i transparentno.

Uslovi i postupci za dodeljivanje, održavanje, proširenje, suspenziju i oduzimanje sertifikacije

Izdavanje (dodela) sertifikata

Sertifikat se izdaje pod sledećim uslovima, pri čemu svaki od navedenih uslova mora biti ispunjen:

1. ukoliko je proizvodnja sprovedena u skladu sa elaboratom/specifikacijom;
2. ukoliko je označavanje i deklarisanje proizvoda u skladu sa Zakonom o oznakama geografskog porekla i elaboratom/specifikacijom;
3. ukoliko su u predviđenom roku sprovedene korektivne mere koje zahtevaju hitnost i onemogućavaju izdavanje sertifikata a određene su od strane sertifikacionog tela po tačkama 1 i 2;
4. ukoliko su sve aktivnosti koje su predmet kontrole prijavljene blagovremeno.

Održavanje sertifikata

Postupak održavanja (odnosno produženje važenja) sertifikata će se sprovesti kod proizvođača kod kojih je sertifikat istekao a na zalihama imaju sertifikovane proizvode ili u naknadnom postupku posle suspenzije sertifikata.

Prilikom postupka održavanja sertifikata obavezna je kontrola koja ima za cilj da utvrdi stanje u smislu vrste i količina proizvoda u skladištu kao i količine i vrste proizvoda koje su bile predmet trgovine u vremenu trajanja važenja sertifikata. Održavanje sertifikata kao naknadne mere posle suspenzije sertifikata može biti donešeno tek posle obavljanja detaljne stručne kontrole.

Održavanje sertifikata se naplaćuje u skladu sa cenovnikom OCS-a.

Proširenje sertifikata

Postupak proširenja obima sertifikata će se sprovesti ukoliko proizvođač nakon dobijanja sertifikata podnese zahtev za proširenje obima sertifikacije u smislu količina i vrsta proizvoda. Sastavni deo proširenja obima sertifikacije je kontrola.

Proširenje je moguće samo ako se prethodno i elaboratom/specifikacijom odobri data promena.

Proširenje sertifikata se naplaćuje u skladu sa cenovnikom OCS-a.

Suspendovanje sertifikata

Ovlašćenom korisniku će biti suspendovan sertifikat kao mera sankcije ukoliko se u toku proizvodnje i naknadnim postupcima od strane ovlašćenog korisnika naruši integritet proizvoda, tj. utvrdi se da proizvodnja ne teče u skladu sa elaboratom/specifikacijom. Suspendovanje sertifikata može da traje najduže 30 dana tokom kojih je obavezna

vanredna kontrola u prisustvu predstavnika proizvođača. Tokom suspendovanja sertifikata proizvođač ne može da prodaje proizvode navodne u sertifikatu. Naknadno utvrđivanje aktivnosti/proizvoda van obima (kvalitativno i kvantitativno) kontrole i sertifikacije uz pozivanje na status proizvoda van obima kontrole i sertifikacije takođe vodi suspenziji sertifikata.

Povlačenje sertifikata

Proizvođaču će biti oduzet sertifikat, kao naknadna mera posle suspenzije, po isteku 30 dana u kojem periodu nije bila omogućena vanredna kontrola od strane kontrolisanog proizvođača ili se tokom vanredne kontrole utvrdilo narušavanje integriteta proizvoda.

OCS će po osnovu procene odrediti proizvođače/ovlašćene korisnike kod kojih će biti obavljena vanredna ili nenajavljena stručna kontrola u cilju nadzora nad naknadnim postupcima koji mogu narušiti integritet proizvoda.

Naknadni postupci koji narušavaju integritet proizvoda, utvrđeni tokom vanredne ili nenajavljene kontrole, su definisani kao sledeći:

- mešanje neupakovanog sertifikovanog proizvoda sa proizvodima koji nisu predmet sertifikacije u proizvodnim i/ili skladišnim objektima;
- svesno ili nesvesno izlaganje proizvoda zabranjenim hemijskim supstancama (npr. supstancama koje se koriste u postupku DDD) i
- proizvodnja/prerada u neregistrovanim prerađivačkim jedinicama kao i
- označavanje proizvoda kao proizvoda sa oznakama geografskog porekla, a nisu sadržani na sertifikatu,
- utvrđivanja paralelne proizvodnje koju proizvođač nije prijavio,
- neslaganjem knjigovodstvenih podataka o količini prodatih proizvoda i stanja u skladištu sa navedenim količinama na sertifikatu i
- po zahtevu ovlašćenog inspektora nadležnog Ministarstva a u skladu sa Zakonom.

Odluke vezane za sertifikaciju donosi rukovodilac sertifikacionog tela, osim u slučaju povlačenja sertifikata po osnovu zahteva nadležnih organa.

Pravo na žalbu

Ukoliko se odbije sertifikacija ovlašćeni korisnik ima pravo žalbe koja se proceduralno rešava u Komisiji za žalbe OCS-a.

Ovlašćeni korisnik ima pravo na prigovor na rad osoblja OCS-a ili na žalbu protiv svake odluke sertifikacionog tela ukoliko proceni da je doneta na njegovu štetu. Pravo na prigovore imaju i treća zainteresovana lica koja nisu korisnici usluga OCS-a. Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana prijema odluke o sertifikaciji, dok se prigovori mogu podnositi 15 dana nakon nastanka uzroka prigovora.

OCS će ovlašćenom korisniku/zainteresovanom trećem licu po zahtevu proslediti obrazac za podnošenje prigovora/žalbe.

Po okončanju postupka za rešavanje prigovora ili žalbe, podnosilac se informiše o ishodu pisanim putem na način koji ne ugrožava poverljivost podataka uključenih strana.

Prethodne sertifikacije

Proizvođač je dužan da obavesti OCS o prethodnim sertifikacijama obavljenim od strane druge kontrolne organizacije kao i eventualno zadate korektivne mere za godinu u kojoj se prijavljuje OCS-u. Takođe, dužan je da navede i ukoliko mu je sertifikacija od strane druge kontrolne organizacije odbijena.

Korišćenje sertifikata i sertifikacionog znaka OCS-a

Sertifikat i sertifikacioni znak OCS-a se dodeljuju proizvodima za koje je kontrolom utvrđeno da im je postupak proizvodnje u skladu sa elaboratom/specifikacijom sačinjenom od strane ovlašćenog/ovlašćenih korisnika oznake

geografskog porekla. Znak OCS-a i oznake propisane od strane nadležnog ministarstva se ističu na ambalaži proizvoda.

Pre puštanja proizvoda u promet proizvođač je dužan da dostavi izgled etikete na autorizaciju sa svim gore navedenim oznakama, pri čemu je proizvođač dužan da deklarisanje i označavanje upakovanih namirnica sprovede po važećim propisima.

Prigovori proizvođačima

OCS od proizvođača zahteva da vode zapise o svim prigovorima dostavljenim u vezi sa usaglašenošću proizvodnje sa zahtevima elaborata/specifikacije i da te zapise stavi na raspolaganje kontrolorima tokom stručne kontrole.

Proizvođač je u obavezi da preduzme odgovarajuće mere u odnosu na takve prigovore i bilo koje druge nedostatke na proizvodu koje utiču na usaglašenost sa zahtevima za sertifikaciju.

B – oznake geografskog porekla

Sertifikacijom proizvoda sa oznakama geografskog porekla potvrđuje se da je specifičnost datog proizvoda jedinstvena kombinacija lokalnih prirodnih resursa (klime, zemljišta, različitih životinjskih vrsta ili biljnih sorti), i tradicije, znanja i veština koje se često prenose s kolena na koleno, a sve to na određenoj teritoriji.

Da bi se ušlo u postupak sertifikacije, potrebno je da se prođe put od jasnog definisanja specifičnosti proizvoda i regiona u kome se taj proizvod proizvodi na određeni način – tj. šta je to što dati proizvod razlikuje od svih ostalih proizvoda iste vrste koji nisu proizvedeni na datom određenom lokalitetu.

Rezultat utvrđivanja specifičnosti proizvoda od strane svih zainteresovanih aktera (proizvođača) jeste elaborat ili specifikacija gde se tačno opisuju uslovi proizvodnji i svi ostali relevantni parametri za određivanje specifičnosti proizvoda.

Sa takvim elaboratom se proizvođači (često organizovani u neki oblik udruživanja) prijavljuju Zavodu za intelektualnu svojinu gde nakon definisanog postupka i dostavljanja potrebne dokumentacije dobijaju Rešenje o priznavanju imena porekla ili geografske oznake (registracija), a nakon sertifikacije Rešenjem postaju ovlašćeni korisnici date oznake.

Proces sertifikacije je obavezan za sve proizvode koji imaju registrovanu i zaštićenu oznaku geografskog porekla koju ovlašćeni korisnici žele da koriste na tržištu.

Prema zakonu, u Srbiji postoje dve vrste oznaka geografskog porekla za poljoprivredne proizvode (vina i rakije su regulisani posebnom evidencijom):

Ime porekla (PDO skraćunica na engleskom *protected designation of origin*) koje je je geografski naziv zemlje, regiona, ili lokaliteta, kojim se označava proizvod koji odatle potiče, čiji su kvalitet i posebna svojstva isključivo ili bitno uslovljeni geografskom sredinom, uključujući prirodne i ljudske faktore i čija se proizvodnja, prerada i priprema u celini odvijaju na određenom ograničenom području. Kvalitet i svojstva proizvoda su isključivo uslovljeni geografskom sredinom. Proizvodnja i prerada se u celini odvijaju na određenom geografskom području.

Geografska oznaka (PGI skraćunica na engleskom *protected geographical indication*) koja identifikuje određeni proizvod kao proizvod poreklom sa teritorije određene zemlje, regiona ili lokaliteta sa te teritorije, gde se određeni kvalitet, reputacija ili druge karakteristike proizvoda suštinski mogu pripisati geografskom poreklu i čija se proizvodnja i/ili, prerada i/ili priprema odvijaju na određenom ograničenom području.

U slučaju da imate dodatnih pitanja slobodno nas kontaktirajte.

Nadamo se da ćemo i Vama poželeti dobrodošlicu u naš OCS program kontrole i sertifikacije!

ORGANIC CONTROL SYSTEM doo

Trg cara Jovana Nenada 15/I,

24 000 Subotica

Tel. 024 521 130, Fax: 024 553 116

Email: administracija@organica.rs

www.organica.rs